

Tillsynsplan 2026

Beslutsdatum: 2026-02-24
Giltighetstid: 2026-12-31

Innehållsförteckning

1.	Inledning och syfte	5
1.1	Vad säger lagen?	5
1.2	Uppföljning	6
1.3	Vårt uppdrag	6
1.3.1	Miljöbrott och miljöstraffsavgifter	7
1.3.2	Information, vägledning och kundservice	7
1.3.3	Samverkan och samordning	7
1.2	Nationell tillsynsstrategi	8
1.3	Nationell kontrollplan (NKP)	8
1.4	Beskrivning av tillsynsansvaret	9
1.5	Finansiering av tillsynen	10
2.	Övergripande	11
2.1	Personal	11
2.2	Övergripande	12
2.3	Administrativt	12
3.	Genomförande	13
3.1	Projekt	13
3.1.1	Planerad tillsyn 2026–2029	13
4.	Tillsynsområde	13
4.1	Miljöskydd	13
4.1.1	Miljöfarliga verksamheter	14
4.1.2	Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar	14
4.1.3	Enskilt vatten och avlopp	15
4.1.4	Förorenade områden	15
4.1.5	Avfall	17
4.1.6	Dagvatten	17
4.1.7	Naturvårdstillsyn	17

4.2 Hälsoskydd.....	18
4.2.1 Inomhusmiljö i bostäder	18
4.2.2 Inomhusmiljö och egenkontroll i skola.....	19
4.2.3. Hygieniska verksamheter	19
4.2.4. Vårdlokaler	19
4.2.5 Rökfria miljöer.....	19
4.2.6 Solarium.....	20
4.2.7 Tillfälliga boenden.....	20
4.3 Alkohol och tobak med flera	20
4.4 Livsmedelskontroll	21
4.5 Lagstiftningar kopplade till miljöbalken	21
5. Uppföljning och utvärdering	22
5.1 Uppföljning	22
5.2 Utvärdering.....	22

1. Inledning och syfte

Det övergripande målet för miljötillsynen är att främja en hållbar utveckling där nuvarande och framtida generationer ska säkras en hälsosam och god miljö.

För att uppnå målet har Sverige antagit ett flertal miljömål som flera myndigheter arbetar med på olika nivåer, bland annat genom tillsynsstrategier och åtgärdsprogram. Knutet till dessa mål finns även åtgärdsprogram för vatten som ställer krav på åtgärder med syfte att säkerställa att miljö kvalitetsnormer för vatten följs.

En viktig förutsättning för att uppnå miljöbalkens mål och syften, miljömålen, miljö kvalitetsnormer och en hållbar utveckling är att en ändamålsenlig tillsyn bedrivs.

Syftet med tillsynsplanen är att redovisa hur bygg- och miljönämndens resurser för tillsyns är planerade att användas under 2026.

1.1 Vad säger lagen?

Styrande lagstiftning

De lagar som främst styr nämndens arbete är:

- Miljöbalken
- Livsmedelslagen
- Smittskyddslagen
- Strålskyddslagen
- Lagen om tobak och liknande produkter
- Alkohollagen
- Tobakslagen

Utöver de ovan uppräknade tillkommer även EU-lagstiftning, förordningar och föreskrifter kopplade till lagarna.

Miljögruppen arbete måste även förhålla sig till bland annat:

- Kommunallagen
- Förvaltningslagen
- Viteslagen
- Offentlighets -och sekretesslagen
- Dataskyddsförordningen GDPR (The General Data Protection Regulation)

Nationella dokument och mål

Riksdagen har fastställt nationella miljö kvalitetsmål.

Målen ska vara styrande och vägledande för miljöarbetet i Sverige och vara uppnådda inom en generation. De ska också vara vägledande för hur de allmänna bestämmelserna i miljöbalken ska tolkas.

Livsmedelslagstiftningens mål är att mat ska vara säker att äta och att konsumenterna inte blir vilseledda.

Alkohollagen är till för att förebygga och minska risken för alkoholens sociala och medicinska skador. Särskilt viktigt är det att skydda unga människor.

Tobakslagen begränsar rökning i vissa lokaler och utrymmen. Lagen ska också motverka att barn och ungdomar börjar röka. Den är också till för att underlätta för allmänheten, människor med astma, allergier eller andra känsliga personer att kunna vistas i offentliga rum utan att utsättas för passiv rökning.

De globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030 antogs 2015. I december 2020 antog riksdagen en proposition om Sveriges genomförande av Agenda 2030. I propositionen presenterar regeringen inriktningen för arbetet med att genomföra Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Det finns även en nationell strategi för miljöbalkstillsynen för 2026–2029. Strategin syftar till att gemensamma riktningar/mål med tillsynen tas fram och att många kommuner är med och bidrar till uppfyllelse av dessa mål nationellt.

För åren 2026-2029 finns följande fokusområden upptagna som berör den kommunala tillsynen:
Stärka tillsynen, Avfall, Förorenade områden, Hälsoskydd, Kemikalietillsyn och Miljöfarlig verksamhet.

Det finns även två fokusområden benämnda;
Vattenverksamhet och Naturtillsyn som främst rör Länsstyrelsen i Uppsalas tillsynsområden.
Dessa fokusområden kommer därför inte tas med i denna tillsynsplan.

Tillsynsplanen tas fram för att säkerhetsställa att verksamheter i Knivsta kommun följer miljöbalken och annan relevant miljölagstiftning. Tillsynsplanen grundar sig i miljö- och byggenhetens objektsregister och behovsutredning som visar det sammanlagda behovet som krävs för att utföra uppdraget som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken.
I tillsynsplanen anges de riktade insatser som avses utföras under 2026 med utblick mot 2027.

1.2 Uppföljning

Uppföljning av tillsynsplanen görs kontinuerligt samt i samband med olika avstämningar, såväl ekonomiskt utfall som verksamhetsutfall i övrigt.
Återrapportering till bygg- och miljönämnden sker tertialvis.

1.3 Vårt uppdrag

Tillsynen kontrollerar att verksamheter i Knivsta kommun följer miljöbalken och andra relevanta miljölagstiftningar. Vid behov vidtas åtgärder för att åstadkomma rättelse och genom vägledning och information skapar vi förutsättningar för att underlätta att lagstiftningens ändamål tillgodoses.

1.3.1 Miljöbrott och miljöstraffsavgifter

Vid misstanke om att ett miljöbrott har begåtts så har miljö- och byggheten en skyldighet att utan dröjsmål anmäla misstanken till Polismyndigheten. Dessa ärenden har prioritet över annan tillsyn.

Vid vissa överträdelser har miljö- och byggheten en skyldighet att besluta om miljöstraffsavgifter.

1.3.2 Information, vägledning och kundservice

Till miljö- och byggheten inkommer ofta frågor från allmänheten och verksamhetsutövare. Att svara på dessa frågor och att ge vägledning ingår i serviceskyldigheten. God service gynnar ett bra samarbete mellan samtliga parter. Kunniga och välinformerade verksamhetsutövare och kommuninvånare är positivt för miljöarbetet som helhet. Miljö- och byggheten informerar och vägleder via information på hemsidan, telefon, vid tillsyn och anordnar regelbundet öppet hus och riktade träffar till olika verksamhetsområden.

Inom detta område pågår kontinuerligt en utveckling för att tillgängliggöra information och underlätta för både enhetens arbete och de som söker vägledning. och ett nära samarbete med Kontaktcenter som många gånger är första kontaktpunkt med invånare och verksamhetsutövare.

1.3.3 Samverkan och samordning

Samverkan mellan kommuner leder generellt till tidsbesparing och en mer enhetlig och rättssäker tillsyn.

- Miljöpresidieträffar anordnas några gånger per år. Här träffas nämndernas ordförande/vice ordförande samt miljöchefer eller motsvarande. Vilket också leder till ökad samsyn samt samverkan inom.
- Miljö- och byggheten deltar i Mitt miljösamverkan, ett samarbete mellan länsstyrelser, kommunförbund och kommuner i Dalarna, Uppsala, Gävleborg och Västmanlands län. För 2026 sitter även miljö- och byggchefen med i Mitt miljösamverkans styrelse.
- Miljöfunktionen deltar årligen i de centrala myndigheternas vägledningsmöten inom respektive områden, till exempel möten om nationell kontrollplan och animaliska biprodukter. Miljö- och byggheten deltar dessutom i de träffar som Länsstyrelsen anordnar för handläggare inom miljö- och hälsoskyddsområdet, naturvårdsområdet samt miljöövervakning. Samordning sker också vid medverkan i nationella tillsynsprojekt.

1.2 Nationell tillsynsstrategi

Under 2025 lanserades en ny strategi för miljöbalkstillsyn som gäller för åren 2026–2029. Strategin fungerar som ett gemensamt verktyg för Sveriges kommuner och länsstyrelser för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn nationellt. Strategin innehåller åtta tillsynsområden. Vart och ett av dessa har inringade fokusområden med tillhörande preciseringar kopplade till sig. Till varje fokusområde finns ett nationellt effektmål för tillsynen. Preciseringarna utgör strategi för att uppnå effektmålen. Strategin är ett av underlagen för prioritering av tillsyn.

Följande fokusområden ingår i den nationella tillsynsstrategin och berör miljö- och byggenheten 2026–2029:

Tillsynsområde	Nationell kampanj
Stärka tillsynen	Ny inom tillsyn Planera och genomföra inspektioner
Miljöfarlig verksamhet	Användning av PFAS Avloppsledningsnät och dagvattenanordningar Konstgräsplaner och gummiytor
Avfall	Illegal avfallshantering Otillåten bildemontering Bygg- och rivningsavfall Masshantering i anläggningsändamål
Förorenade områden	Prioriterade förorenade områden PFAS - förorenade brandövningsplatser
Hälsoskydd	Inomhusmiljö i bostäder Legionella i kyltorn Höga och låga temperaturer i lokaler för vård- och omsorg Anmälningspliktiga hygieniska verksamheter
Kemikalietillsyn	Återförsäljare - kemiska produkter och varor Återförsäljare - kosmetiska produkter Användning av biocidprodukter
Naturtillsyn	Handel med hotade arter Invasiva främmande arter Strandskyddstillsyn
Vattenverksamhet	Vattenanläggningar som är vandringshinder Vattenuttag

1.3 Nationell kontrollplan (NKP)

De övergripande målen för livsmedelskedjan har utarbetats av myndigheterna gemensamt. Målen är fastställda av generaldirektörerna för Livsmedelsverket,

Jordbruksverket och SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt), och de gäller samtliga myndigheter i livsmedelskedjan. Livsmedelskedjan omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd.

De övergripande målen är att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt. Alla livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur eller ämnen går att spåra genom hela kedjan från jord till bord.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Aktörer i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

Följande tillsynsinsatser planeras att genomföras under 2026 inom miljöområdet och som är kopplade till den nationella tillsynsstrategin:

- Regelbunden tillsyn på verksamheter som yrkesmässigt hanterar växtskyddsmedel
- Tillsyn i fält för C-verksamheter – jordbruk när det gäller växtskyddsmedel
- Tillsyn gällande animaliska biprodukter i samband med tillsyn på U-verksamheter – djurhållande verksamhet
- Årlig inventering av växtskyddsmedelsaktörer och uppdatering av vårt tillsynsregister fortsätter.

1.4 Beskrivning av tillsynsansvaret

Som tillsynsmyndighet ska miljö- och byggnadsnämnden, på eget initiativ eller efter anmälan, i nödvändig utsträckning, kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken följs.

Vid brister ska miljö- och byggnadsnämnden vidta de åtgärder som behövs för att lagstiftningen ska följas. I tillsynsbegreppet ingår även förebyggande tillsyn, rådgivning och information.

Myndigheten ska också vara delaktiga i kommunen gällande miljö och hälsoskyddsfrågor, som inte rör ren myndighetsutövning exempelvis som remissinstans gällande bygglov samt i detalj- och översiktsplaner.

Tillsynsbehov för nämndens samtliga områden fördelas på följande kategorier;

- Styr tid
- Händelsestyd tid
- Behovsprioriterad tid

- Skattefinansierad tid

Styrd tid och händelsestyrd tid räknas som basbehov som årligen måste uppfyllas i tillsynsplanen.

Den styrda tiden utgörs av planerad tillsyn av de verksamheter som har störst behov och krav det vill säga de tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheterna. Även handläggning av köldmedierapporter samt inventering av avloppsanläggningar räknas in i denna kategori för 2026.

Händelsestyrd tid är den kategori som inte i förväg går att planera precis när eller i vilken omfattning behovet kommer uppstå. Händelsestyrd tid omfattar ärenden som kommer in till myndigheten så som ansökningar, anmälningar, klagomål, olyckor, remisser, samråd, besvara myndigheter och media, frågor där vi ger rådgivning och information etc.

För behovsprioriterad tillsyn sker en lokal prioritering utifrån lokala förutsättningar.

Behovsprioriterad tillsyn innefattar ej de anmälningspliktiga verksamheterna inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, eventuella statliga eller egna tillsynsprojekt m.m.

Till skattefinansierad tid hör arbetsuppgifter som inte direkt berörs av det som anses vara karakteristiskt för handläggning. De arbetsuppgifter som omfattas har dock en viktig roll för att få verksamheten att fungera väl. Det rör sig om bl.a. utbildning, kvalitets- och utvecklingsarbete (mallar, rutiner, hemsida), verksamhetsplanering (behovsutredning och tillsynsplan), uppföljning av verksamheten, personalmöten, nätverksträffar, IT-frågor m.m. En årsarbetskraft motsvarar ca 2 000 timmar i årsarbetstid för heltidsanställd.

En anställd arbetar i genomsnitt 1 500 timmar per år (efter avdrag på 500 timmar för ledighet/sjukdom).

Arbetstiden är fördelad på handläggningstid om ca 600 timmar och övrig tid om ca 900 timmar. De kan se något annorlunda ut beroende på vilken roll man har inom miljöns verksamhet. Vissa roller jobbar mycket med mer styrd tillsyn medan andra har mycket klagomålsärenden/remissförfrågningar.

1.5 Finansiering av tillsynen

Tillsynen enligt miljöbalken ska i huvudsak finansieras via avgifter. Timavgiften för miljöbalkstillsynen är beslutad av kommunfullmäktige. Riskbedömning av varje bransch ligger till grund för tillsynsbehovet och utgör därmed underlag till vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala. Även taxan som är framtagen enligt SKR:s modell utgör en grund för att bedöma tillsynsbehovet för vissa branscher. Avgifterna för tillsyn regleras i Knivsta kommuns ”Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område” som beslutades av kommunfullmäktige den 19 september 2024 (KS-2024/400).

Offentlig kontroll enligt livsmedelslagen utförs i syfte att konsumenterna ska få säkra livsmedel, att inte bli vilseledda och att informationen om maten ska vara enkel att förstå. Kommunens kostnader för offentlig livsmedelskontroll ska täckas med avgifter. Hur många planerade kontroller en verksamhet har fastställs utifrån Livsmedelsverkets vägledning för riskklassificering samt av kommunfullmäktiges Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelsområdet som beslutades 19 september 2024 (KS-2024/398).

Utöver den årliga planerade livsmedelskontrollen tillhandahålls myndighetsservice i form av vägledning och information, hantering av klagomål och matförgiftningar samt myndighetssamverkan. Denna tid finansieras av kommunbidrag.

Kontrolltid är tid som finansieras med årliga avgifter, timavgifter eller kommunbidrag. Enligt SKR ligger kommuners debiteringsgrad mellan 600–1000 timmar. Miljögruppen i Knivsta räknar på 600 timmar per årsarbetare. Det innebär att vi gör en justering från 800 h till 600 h per medarbetare/år. Detta är ett mer realistiskt mål i Knivsta kommun baserat på vad vi har kunnat se i våra uppföljningar för 2025. Uppfylls detta har vi en ekonomi i balans.

Det förutsätter att resurserna motsvarar behovet, är resurserna mindre så minskar antalet tillsynstimmar per årsarbetare.

Det är viktigt att ha med sig att de planerade timmarna kan påverkas av t ex inkommande klagomål, inkomna remisser, åtalsanmälningar som inte finns med i planeringen.

2. Övergripande

2.1 Personal

Verksamheten består idag av åtta inspektörer och en administratör förutom ledningstjänster. Det ger i årsarbetskrafter, 6,5 inspektörer och 0,8 administration. Myndigheten fokuserar på att ta hand om händelsestyrda ärenden, ge information till verksamheter och viss prioriterad tillsyn. Under 2025 har mycket tid lagts på rekrytering och introduktion av nyanställda.

Behovsutredningen ligger till grund för tillsynsplanen och visar att behovet överstiger resurserna. En prioritering görs utifrån behov och risk.

Tabell 1. Det uträknade behovet inom tillsynsområdena samt befintliga resurser i timmar och årsarbetskrafter. En schablon om 600 timmar tillsynstid per person har använts.

	Miljöskydd	Hälsoskydd	Livsmedel	Alkohol, tobak m.fl.	Totalt
Styrd tillsyn	1267	575	577	290	2 709
Händelsestyrd	1405	228	384	206	2 223
Behovsstyrd	935	433	45	-	1 413
Skattefinansierad	3 600	1800	1 260	540	7 200
Summa behov	7 207 h	3 036 h	2 266 h	1 036 h	13 545 h
Befintliga resurser	6000 h	3 000 h	2 100 h	900 h	12 000 h
Befintliga årsarbetskrafter	4	2	1,4	0,6	8
Behov årsarbetskrafter	4,8	2,1	1,5	0,7	9,1

Under 2026 finns 12 000 timmar tillgängliga för tillsyn enligt miljöbalken och lagstiftningar kopplade till miljöbalken vilket innebär att det saknas 1 545 timmar. Bristen är främst inom miljöskydd, lantbrukstillsyn, tillsyn av U-verksamheter, masshantering och förorenad mark.

2.2 Övergripande

Enligt Naturvårdsverkets nationella strategi för tillsyn enligt miljöbalken 2026–2029 finns det fokusområden som rör den kommunala tillsynen. Det är avfall, förorenade områden, hälsoskydd, miljöfarlig verksamhet och eventuellt vissa delar inom naturtillsyn. På livsmedelssidan arbetar man mot operativa mål. Inom samtliga områden prioriteras tillsynen av anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter.

Miljömyndighetens taxor är nyligen reviderade, liksom Knivstas lokala miljö- och hälsoskyddsföreskrifter. Tillsynsplanen ska uppdateras årligen.

2.3 Administrativt

En del av det löpande administrativa uppgifterna är bland annat diarieföring, information och service till allmänheten, registervård i ärendehanteringssystemet Castor, nyskapande av blanketter och mallar samt e-tjänster och uppdatering av hemsidan Miljögruppen tar också fram underlag och rapporter till andra myndigheter och NKI.

Behov finns av gallring och arkivering både fysiskt och digitalt. Ett avloppsregister ska byggas upp enligt krav från Havs- och vattenmyndigheten.

3. Genomförande

Ambitionen är att anmälningspliktiga verksamheter ska få tillsyn minst en gång under aktuell treårsperiod. Merparten av besöken hos dessa verksamheter planeras in löpande under perioden medan några utvalda verksamhetstyper kommer att ingå i tillsynsprojekt. Verksamheter som inte omfattas av årlig tillsyn kommer att tillsynas i projektform och utifrån en riskbedömning.

3.1 Projekt

Ett tillsynsprojekt genomförs under en begränsad tidsperiod och omfattar ett utvalt verksamhetsområde eller fysiskt område (vid till exempel avloppsinventering). Tillsynen ska vara avgränsad till ett visst tillsynsområde och ha ett tydligt uppsatt mål. Projektet leds av en medarbetare som ansvarar för förberedelse, genomgång, genomförande och slutförande av projektet.

En del projekt kommer att fokusera på en utvald verksamhetstyp, till exempel flerbostadshus. Andra projekt kommer att fokusera på tillsyn av verksamheter som ligger inom avrinningsområden för vattenförekomster som klassats med sämre ekologisk eller kemisk status enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) och som behöver åtgärdas för att vattenförekomsten ska kunna uppnå MKN för vatten. För dessa projekt kan fokus i tillsynen ligga på till exempel enskilda avlopp om vattenförekomsten har sämre status beroende på hög belastning av närsalter.

3.1.1 Planerad tillsyn 2026–2029

Under år 2026 uppgår resursbehovet för den planerade tillsynen till 13 545 timmar. Under 2026 planeras tillsyn av 40 miljöfarliga verksamheter, ca 60 hälsoskyddsverksamheter, 60 enskilda avlopp.

I kommande stycken finns beskrivningar av vad som planeras inom respektive tillsynsområde under aktuell treårsperiod samt mer detaljerad information om vilka projekt som planeras för första året under perioden. Tillsynsplanen uppdateras en gång per år och då planeras nästkommande års tillsyn i detalj.

4. Tillsynsområde

4.1 Miljöskydd

Miljöskydd delas in i tre områden för att lättare skilja på uppgifterna eftersom det består av många olika delar.

Utrymme skapas för att hantera inkommande ärenden såsom anmälan av ny verksamhet, hantering av inkommande klagomål, remisser från andra myndigheter och information till allmänhet och verksamhetsutövare.

Stöd kommer även ges till andra kontor inom förvaltningen samt internt vid frågor om planläggning och exploatering. Vi kommer även bistå

räddningstjänsten vid behov i samband med olyckor. Arbete kommer ske rörande förorenade områden i samband med utredningar och saneringar.

4.1.1 Miljöfarliga verksamheter

Enligt den nationella strategin för tillsyn 2026–2029 är verksamhetsutövares utfasning av PFAS ett fokus i tillsynen av miljöfarlig verksamhet.

I Knivsta kommun finns 8 miljöfarliga B-verksamheter (tillståndspliktiga) 10 C-verksamheter (anmälningspliktiga). Det finns 131 registrerade U-verksamheter (ej anmälningspliktiga verksamheter).

Tillsynen är riskbaserad och omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som jordbruk, kemisk industri, fordonsservice, mindre produktionsindustrier, avloppsreningsverk och förbränningsanläggningar. Vid tillsynen kontrolleras bland annat kemikalieförvaring, avfallshantering och dokumenterad egenkontroll.

Arbetet innebär också hantering av händelsestyrda ärenden bestående av ansökningar och klagomål. En stor del av årets myndighetsrapportering och granskning av årsrapporter inom exempelvis köldmedia sker under de första sex månaderna.

Kommunen deltar i tillsynskampanj om konstgräs och gummiytor (ht 2026).

Kemikalietillsyn

Kommunen deltar i den nationella tillsynskampanjen om tillsyn av kemiska produkter (hösten 2026).

4.1.2 Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar

Val av tillsynsobjekt ska utgå från en riskbedömning där verksamhetens möjliga påverkan på vattenförekomsten ska ha företräde, oavsett inriktning på jordbruksverksamheten (djurhållande verksamhet/växtodlingsgård)

Tillsynsmyndigheten:

- prioriterar tillsyn av jordbruksverksamheter och hästgårdar som ligger utmed vattenförekomster där miljökvalitetsnormerna för yt – och grundvatten inte uppnås.
- använder sig av de nationellt framtagna checklistorna för tillsyn i fält samt växtnäringstillsyn på hästgårdar.
- prioriterar att delta i det nationella tillsynsprojektet inom växtnäringsområdet.

Miljögruppen väljer och prioriterar tillsynsobjekt utifrån Jordbruksverkets rekommendation så att alla jordbruksverksamheter bör få tillsyn minst vart femte år. Jordbruk med stor odlingsareal och/eller många djurenheter

prioriteras högst och får tillsyn oftare än vart femte år. Det saknas idag tillräckligt underlag för att miljögruppen ska kunna prioritera tillsynen utifrån möjlig påverkan på vattenförekomster.

Gödselhantering och gödsling ingår som en del av lantbrukstillsynen. Lantbrukstillsyn, inklusive tillsyn på hästgårdar, genomförs årligen i mån av tillgängliga resurser. Under 2026 planerar miljögruppen att göra tillsyn på 15 lantbruk och hästgårdar. Miljögruppen deltar på utbildningar inom växtnärsområdet, deltar i nationella tillsynsprojekt och använder nationellt framtagna checklistor för tillsyn.

4.1.3 Enskilt vatten och avlopp

I Knivsta kommun finns 2060 enskilda avlopp med slamtömning, det faktiska antalet bedöms vara fler. Tillsynsmyndigheten utfärdar tillstånd och har tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar. Tidigare har arbetet med VA-programmet pekats ut som viktigt. Det innebär att utföra inventering av äldre enskilda avlopp som finns i kommunen för att se om de lever upp till kraven för att minska övergödningen, detta arbete påbörjades 2025.

Nämnden har även tillsyn på enskilda vattentäkter. Anmälningsplikt för inrättande av enskilt vatten gäller i delar av kommunen enligt Knivsta kommuns lokala miljö- och hälsoskyddsföreskrifter men vattenkvaliteten är den enskilde fastighetsägarens ansvar. Tillsynen av enskilt dricksvatten sker till största delen händelsestyrt då myndigheten agerar på klagomål eller när en olägenhet uppstår.

I ansökningsprocesserna för båda vatten och avlopp läggs mycket tid på kompletteringar i ärenden, detta har delvis avhjälpes genom e-tjänster som kräver bilagor för att kunna skickas in.

Havs- och vattenmyndighetens (HaV) krav på rapportering av anläggningar sker enligt 1 kap. 14 § Miljötillsynsförordningen. Kommunerna är skyldiga att på begäran lämna den information som en tillsynsvägledande myndighet behöver för sin tillsynsvägledning. Det kräver arbete med att bygga upp register med den begärda informationen och införandet av system som saknas idag.

4.1.4 Förorenade områden

Inom Knivsta kommun finns det 2 identifierade objekt inom riskklass 1 (mycket stor risk för människors hälsa eller miljön) och 15 objekt inom riskklass 2 (stor risk). Länsstyrelsen har tillsynsansvaret för ett av objekten i riskklass 1. Inom Knivsta kommun finns 33 objekt som är klassade i riskklass 3 eller 4 (måttlig resp. liten risk). Det finns 74 objekt som ännu inte är riskklassade, vilket innebär att det potentiellt kan finnas fler objekt i riskklass 1 och 2. Dessa siffror är de områden som har identifierats som potentiellt förorenade områden, det finns med största sannolikhet även förorenade

områden som ännu inte har upptäckts eller misstänkts och som därför inte är medräknade.

Det finns ett nationellt mål om att samtliga förorenade områden i riskklass 1 och 2 ska vara åtgärdade till 2050.

I de fall då det inte finns någon ansvarig för ett förorenat område i riskklass 1 eller 2 så kan kommunen ansöka om statsbidrag för att utföra undersökningar och åtgärder. Miljögruppen har med nuvarande resurser ingen möjlighet att initiera ansökningar.

Miljögruppen har planerat att ta fram en handlingsplan för förorenade områden under 2026. Enligt Naturvårdsverkets tillsynsstrategi ska alla kommuner ha en framtagen handlingsplan för förorenad mark till slutet av 2026. En beslutad handlingsplan för förorenade områden ökar möjligheterna att arbeta strategiskt med förorenade områden. I en handlingsplan anges aktuella mål och strategier samt tydliggör hur arbetet med förorenade områden ska bedrivas. I planen ingår prioriteringsgrunder, resurser, ansvarsområden samt en tidsplan för arbetet. För att handlingsplanen ska få genomslag bör den förankras och beslutas på lämpligt sätt inom kommunen. Det kan till exempel innebära att planen godkänns eller antas genom beslut i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. För att tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga om att ett förorenat område ska undersökas eller åtgärdas, måste ansvarsfrågan först utredas. Att göra ansvarsutredningar kan vara mycket resurskrävande och kräver även viss specialkompetens. Med de resurser som miljögruppen har idag är det inte möjligt att utföra några ansvarsutredningar. Med nuvarande resurser har miljögruppen ingen möjlighet att starta upp eller driva nya ärenden avseende undersökningar eller saneringar utöver inkommande ärenden.

Prioriteringar:

- Handlägga inkommande anmälningar till tillsynsmyndigheten om upptäckt av föroreningar och sanering av förorenade områden.
- Uppdatera länsstyrelsens EBH-register (efterbehandling av förorenade områden) och egna interna register för att säkerställa att aktuell information finns tillgänglig.
- Ta fram en handlingsplan för fortsatt arbete med förorenad mark.

Uppgifter som inte genomförs:

- Egeninitierad tillsyn.
- Uppstart av bidragsärenden.

4.1.5 Avfall

Enligt den nationella strategin för tillsyn 2026–2029 är avfallshantering på bilskrötar, upptäckt av illegal avfallshantering, bygg- och rivningsavfall och masshantering i anläggningsändamål fokus i tillsynen av avfall.

Kommunen deltar i de nationella tillsynskampanjerna av illegala avfallsverksamheter (september 2026 - mars 2027 samt mars - oktober 2029).

Kommunen deltar i de regionala möten för avfallsbrottsamordning som anordnas av länsstyrelserna (2026 – 2029).

Vid tillsyn på övriga miljöfarliga verksamheter ingår det i den ordinarie tillsynen att miljögruppen kontrollerar att avfallshanteringen finns korrekt dokumenterad.

Miljögruppen har även möjlighet att kontakta Länsstyrelsen i Uppsala vid misstanke om olagliga, gränsöverskridande avfallstransporter.

4.1.6 Dagvatten

Tillsynsmyndigheten planerar att inhämta information om den kommunala VA-huvudmannens egenkontroll av den allmänna dagvattenanläggningen.

Ambitionsnivån i tillsynsaktiviteten är att samtliga Sveriges kommuner ska komma upp i en minsta gemensamma lägsta nivå vad gäller kännedom om VA- huvudmannens egenkontroll av den allmänna dagvattenanläggningen.

Det genom att ställa ovanstående frågor och få svar, som senare kan utgöra underlag inför besvarande av Naturvårdsverkets uppföljning av fokusområdet.

Prioriteringar:

- Tillsyn av enskilda avlopp områdesvis där prioritering sker utifrån miljökvalitetsnormer och status på närliggande vattendrag
- Hantera inkommande ärenden löpande.
- Skapa register enligt Havs- och vattenmyndigheten (HaV) direktiv, krav på att det ska finnas i slutet på 2026. Ett arbete med register som byggs upp framöver.
- Skapa fler e-tjänster för anmälan och ansökan

Uppgifter som inte genomförs:

- Tillsyn av vattentäkter
- Tillsyn av minireningsverk
- Tillsyn av dagvattenhantering

4.1.7 Naturvårdstillsyn

Nämnden har tillsyn av skyddade områden enligt strandskyddsreglerna och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder (allemansrätten) och att bevara goda livsvillkor för djur och växter.

Tillsynen omfattar att hantera överträdelser som upptäcks mot strandskyddsbestämmelserna, både genom tips och genom sådant som kommunen noterar själv.

Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifter och att förvaltningsplaner följs så att områdena skyddas.

Under 2026 kommer strandskyddstillsynen delas med en bygglovshandläggare.

Prioriteringar:

- Handlägga inkommande ansökningar om tillstånd för åtgärder i naturreservat enligt föreskrifter och dispens inom verksamhetsområdet.

Uppgifter som inte genomförs:

- Allt utöver ansökningar inom strandskydd.
- Egeninitierad strandskyddstillsyn.
- Tillsyn av naturreservat

4.2 Hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir sjuka av till exempel inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar speciellt på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre eller verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och hygieniska verksamheter.

Fokus ligger på påbörjande av bostadstillsyn genom granskning av egenkontrollen hos fastighetsägare till flerfamiljshus, både bostadsrättsföreningar och hyresrätter, skoltillsyn. Hälsoskydd fokuserar även på inkommande ärenden som till exempel klagomål på inomhusmiljö, buller och luftföroreningar samt anmälningar som flytt och nystart av verksamheter.

Handläggarna deltar i utbildningar och tar del av vägledningsmaterial från Folkhälsomyndigheten samt deltar aktivt i de aktiviteterna för tillsynsvägledning som erbjuds.

4.2.1 Inomhusmiljö i bostäder

Kommunen har påbörjat tillsyn av flerbostadshus under 2025 och planerar att fortsätta det arbetet under 2026. Fokus kommer att ligga på att granska framtagna checklista med frågor kring egenkontrollen, städning av allmänna utrymmen som tvättstugor och trapphus, ventilation, rutiner för felanmälan, rutiner för fukt och mögel, skadedjur, radon, avfallshantering med mera. Miljögruppen granskar sedan den inskickade checklistan och skriver en inspektionsrapport. Tillsynen finansieras av årliga avgifter som beror på storleken på aktuellt fastighetsbestånd.

4.2.2 Inomhusmiljö och egenkontroll i skola

Barns miljöer, inom- och utomhus, har stor betydelse för deras välbefinnande och hälsa. Då barn tillbringar mycket tid i skola och förskola så har denna miljö en stor påverkan. Inomhusmiljön i dessa verksamheter är också speciell då många barn vistas samtidigt på en begränsad yta. Detta ställer mycket höga krav på ventilation och städning för att undvika dålig luftkvalitet och höga halter av partiklar som kan påverka hälsan negativt. Antalet barn som uppger att de har hälsorelaterade besvär som beror på inomhusmiljö i skolan har ökat.

De verksamheter som nämnden har kännedom om får regelbunden tillsyn löpande. Miljögruppen kommer att fokusera på skolans egenkontroll, kemikaliehantering, radon, rökfri skolgård och följa upp tidigare noterade avvikelser. Miljögruppen handlägger anmälningar om nya förskolor och skolor löpande.

4.2.3. Hygieniska verksamheter

Tillsyn kommer att bedrivas på fotvårdare, tatuerare, barberare med flera som utför skärande och/eller stickade behandlingar med risk för blodsmitta och/eller annan smitta. Miljögruppen fokuserar på hygienrutiner, rengöring av flegångsinstrument, städrutiner, ventilation med mera. Tillsyn kommer även att bedrivas/slutföras hos frisörer som bleker/färgar hår eftersom den tillsynen startade i slutet av 2025. Då kommer fokus att vara risk för smittspridning, avfallshantering och kemikaliehantering.

4.2.4. Vårdlokaler

Knivsta kommun har 19 vårdlokaler som t.ex. HVB-hem, gruppboenden och äldreboenden. Vårdlokaler är inte anmälningspliktiga till miljögruppen men kommunen ska äga särskild uppmärksamhet i tillsynen åt lokaler för vård och annat omhändertagande enligt förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd 45§. Vårdlokaler besöktes under 2024 och dom betalar en årlig avgift beroende på storlek på boendet och det är aktuellt med ny tillsyn under 2026. Fokus kommer vara höga och låga temperaturer inomhus, avfallshantering, , städning och ventilation.

4.2.5 Rökfria miljöer

Det finns ett antal rökfria miljöer som regleras av lagen om tobak och liknande produkter, bland annat Barn- och ungdomsverksamheter. Dessa verksamheter omfattar lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdom. Rökförbudet gäller även utomhus på bland annat skolgårdar. Tillsynen kommer att ske genom att kontrollera rökförbudsskyltar på kommunens skolgårdar.

4.2.6 Solarium

Solarium kommer att tillsynas 2026, i Knivsta finns ett par stycken. Checklista kommer att användas framtiden av Strålsäkerhetsmyndigheten.

4.2.7 Tillfälliga boenden

Tillfälliga boenden som hotell, vandrarhem, bed and breakfast. Tillsynen startade under 2025 och kommer slutföras under 2026.

Under 2026 planeras tillsyn avseende rökfria miljöer i samband med den planerade tillsynen på grundskolor och gymnasium.

Tillsynen av hälsoskyddsverksamheter består av händelsestyrd och planerad tillsyn. Den planerade tillsynen genomförs i projekt för utvalda verksamhetstyper som har prioriterats utifrån de fokusområden som ingår i den nationella tillsynsstrategin.

Prioritering:

- Inom tobaksfria nikotinprodukter och tobak handläggs händelsestyrda ärenden så som ansökningar och klagomål.
- Inom receptfria läkemedel sker tillsyn regelbundet förutom det som kommer in som händelsestyrt.
- Inre alkoholtillsyn sker regelbundet i samverkan med andra myndigheter (kontroll av uppgifter som rör tillståndsinnehavaren).

Prioriteringar:

- Utföra tillsyn av H- (anmälningsskyldiga verksamheter) och UH-verksamheter (inte anmälningsskyldiga verksamheter). Prioriterat är bland annat anmälningsskyldiga lokaler för undervisning (skolor och gymnasier), Fortsatt tillsyn av vattenprover från strandbaderna vars resultat läggs ut på Havs- och Vattenmyndighetens hemsida. Även tillsyn av vattenprover tagna från bassängbaderna.
- Tillsyn av flerbostadshus avseende god boendemiljö
- Hygieniska verksamheter som skärande/stickande samt frisörer i mån av tid.

4.3 Alkohol och tobak med flera

Yttre alkoholtillsyn på plats påbörjades 2023 och utförs återkommande. Utöver det fokuseras arbetet på inkommande ansökningar och tillstånd, både stadigvarande och tillfälliga, vilket finns till både allmänheten och till slutna sällskap. Det utförs även inre tillsyn av verksamheter, d.v.s. kontroll av uppgifter som rör tillståndsinnehavaren där remisser skickas till polisen, Skatteverket och granskning sker i vår kreditupplysningstjänst SYNA. Den inre tillsynen påbörjades under hösten 2025 och kommer att fortsätta in på 2026. Det är 16

verksamheter i kommunen som har stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och samtliga granskas i den inre tillsynen.

De verksamheter som fick yttre tillsyn 2023 och 2024 planeras att besökas på yttre tillsyn 2026. (De som fick tillsyn under 2025 planeras att besökas på yttre tillsyn under 2027.)

Under åren har det tillkommit arbetsuppgifter inom tobak, receptfria läkemedel och senast tobaksfria nikotinprodukter.

Tobakstillsyn genomfördes under hösten 2023 och planeras att genomföras under 2026. Knivsta kommun har nio försäljningsställen som säljer tobak och då kontrolleras även eventuella e-cigaretter, påfyllningsbehållare och tobaksfria nikotinprodukter. Dem som även säljer folköl planeras att besökas för tillsyn under 2026.

Tillsyn av receptfria läkemedel kommer att ske 2026.

4.4 Livsmedelskontroll

Livsmedelskontrollen i Knivsta kommun strävar efter att alla ska få säkra livsmedel inklusive dricksvatten. De ska vara producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt där också informationen är enkel och korrekt.

Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får vägledning, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande. Den främsta kontrollmetoden som används är inspektion. Revisioner görs vid behov under kommande år.

Samverkan inom livsmedels- och dricksvattensområdet kommer fortsättningsvis att ske genom Mitt Miljösamverkan. Knivsta kommun har deltagit i provtagningsprojekt inom livsmedelsområdet, detta kommer fortsätta under 2026 i mån av projekt.

Prioritering:

- Fortsätta kontrollen av dricksvattenanläggningarna och fastställande av provtagningsprogram för dricksvattenanläggningarna.
- Fortsätta ta fram och uppdatera processer, rutiner och mallar för livsmedels- och dricksvattenkontrollen.
- Kontrollera verksamheter prioriterade utifrån kontrollfrekvens och hur länge sedan de hade tillsyn.
- Genomföra kontroller på ABP-verksamheter.
- Spårbarhetskontroll kommer att ingå vid kontroll av vissa livsmedelsanläggningar.

4.5 Lagstiftningar kopplade till miljöbalken

Tillsynen inom detta område sker tillsammans med den miljöskyddstillsyn som bedrivs av miljögruppen eftersom de har starka kopplingar med varandra.

En informationsinsats kommer göras till försäljningsställen vad gäller Sprängämnesprekursorer genom ett informationsutskick. Under året kommer miljögruppen granska inkomna biocidrapporter samt avfallshanteringsplaner för småbåtshamnar.

Tillsyn kommer även genomföras mot U-verksamheter, bland annat hos lantbruk och hästgårdar rörande animaliska biprodukter.

5. Uppföljning och utvärdering

5.1 Uppföljning

Tillsynsplanen följs upp löpande under varje verksamhetsår för att säkerställa att den tillsyn som planerats blir utförd. Uppföljningen kommer att ske vid slutet av kvartal 2, samt vid ingången av kvartal 4.

5.2 Utvärdering

I slutet av varje verksamhetsår samt efter varje genomförd sprint kommer tillsynsarbetet att utvärderas och stämmas av mot den fastställda tillsynsplanen. Utvärderingen ligger till grund för tillsynsplaneringen inför nästkommande treårsperiod.